

Activiteitenplan Maliskampsestraat 53 Rosmalen

Gemeente 's- Hertogenbosch

BTL
Advies

part of *idverde*

COLOFON

Activiteitenplan Maliskampsestraat 53, Rosmalen

OPDRACHTNEMER	BTL Advies B.V. Willemssplein 2-4 5211 AK 's-Hertogenbosch T: 073 205 11 00 E: advies@btl.nl
OPGESTELD DOOR	██████████
GETOETST DOOR	██████████
VRIJGEGEVEN DOOR	██████████
OPDRACHTGEVER	Gemeente 's- Hertogenbosch Postbus 12345 5200 GZ 's- Hertogenbosch Contact: ██████████ T 73 615 96 78 ████████████████████
PROJECTNUMMER	722190193
STATUS	Definitief
VERSIE	1.2
DATUM	7 juli 2020

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doelstelling activiteitenplan	4
1.3	Wettelijke bescherming	4
2	BESCHRIJVING PLANGEBIED, VOORGENOMEN ONTWIKKELING EN BELANG	6
2.1	Beschrijving plangebied	6
2.2	Omvang en planning	7
2.3	Wettelijk belang	8
3	WERKWIJZE	9
3.1	Quicksan soortenbescherming	9
3.2	Soortgericht onderzoek	9
3.3	Werkwijze opstellen activiteitenplan	10
4	BESCHRIJVING ONDERZOEKSRESULTATEN	11
4.1	Onderzoek huismus	11
4.2	Onderzoek gierzwaluw	11
4.3	Onderzoek vleermuizen	12
5	TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	13
5.1	Verbodsbepalingen	13
5.2	EffectenBeoordeling	14
5.3	Alternatievenafweging	14
5.4	Wettelijk belang	14
5.5	gunstige staat van instandhouding	14
5.6	Aanvragen ontheffing	15
5.7	Verantwoording effectenstudie	15
6	MITIGATIEPLAN	16
6.1	Mitigerende maatregelen	16
6.2	Deskundige betrokkenheid en verslaglegging	18
	BRONNEN	19
	BIJLAGE 1 BESCHERMINGSKADER	20

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Gemeente 's-Hertogenbosch is voornemens om ter plaatse van de Maliskampsestraat 53, te Rosmalen de huidige woning te slopen en daarna 4 nieuwbouwwoningen te bouwen. Voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen en ontwikkelingen, verplicht de Wet natuurbescherming de bestaande natuurwaarden in kaart te brengen en indien nodig passende maatregelen te treffen voor het beschermen en in stand houden van bij wet beschermde soorten. Om deze reden is een ecologisch onderzoek uitgevoerd. Het plangebied is beoordeeld op de aanwezigheid van en betekenis voor beschermde planten- en diersoorten (Adviesbureau Mertens BV, 2019). Uit aanvullend onderzoek van BTL Advies (zie verder hoofdstuk 4) is gebleken dat een gedeelte van het plangebied van functioneel belang is voor de aanwezige gewone dwergvleermuizen en huismussen. Omdat de voorgenomen ontwikkeling invloed heeft op het voorkomen van deze soorten, wordt ontheffing gevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 DOELSTELLING ACTIVITEITENPLAN

Dit activiteitenplan dient als bijlage van een ontheffingsaanvraag in het kader van de Wet natuurbescherming. Ontheffing wordt aangevraagd voor de volgende soorten en wetsartikelen:

Tabel 1.1. Soorten en wetsartikelen waarvoor ontheffing wordt aangevraagd

Soort	Artikelen
Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)	Artikel 3.5, lid 4: beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen
Huismus (Passer Domesticus)	Artikel 3.1, lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, of nesten weg te nemen

Het doel van dit activiteitenplan is om inzichtelijk te maken in hoeverre de voorgenomen ontwikkeling een invloed heeft op de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en huismus. Geconstateerd is dat verblijfplaatsen van deze soorten aanwezig zijn ter plaatse van het plangebied en dat door het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming overtreden worden. In dit activiteitenplan wordt beschreven op welke wijze zorgvuldig wordt gehandeld om aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis en huismus te voorkomen.

1.3 WETTELIJKE BESCHERMING

De bescherming van soorten en hun leefgebieden is geregeld in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn en op nationaal niveau verankerd in de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd). Dit activiteitenplan richt zich enkel op het soortenbeschermingsdeel van de Wnb. Binnen dit aspect richt de wet zich op de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten binnen en buiten de beschermde natuurgebieden. Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij...' principe. Dit betekent dat geen schade mag worden toegebracht, tenzij dit nadrukkelijk is toegestaan (in de vorm van een vrijstelling of verleende ontheffing). Binnen het soortenbeschermingsdeel wordt onderscheid gemaakt in een aantal beschermingsregimes, deze zijn hieronder toegelicht.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (§ 3.1): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als beschreven in de Vogelrichtlijn te doden, verstoren of vangen.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (§ 3.2): Dit zijn Europees beschermde soorten. Hierin staat beschreven dat het verboden is om opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende dieren als beschreven in de Habitatrichtlijn (Bijlage IV), Verdrag van Bern en Verdrag van Bonn te doden, verstoren of vangen in hun natuurlijke leefgebied.

Beschermingsregime andere soorten (§ 3.3): Deze soorten zijn nationaal beschermd. Hierin staat beschreven dat het verboden is om flora en fauna beschreven in bijlage onderdeel A van Wet natuurbescherming opzettelijk te doden of vangen. Naast het beschermen van de soorten worden ook de voortplantings- en rustplaatsen beschermd, het is verboden om deze opzettelijk te beschadigen of vernielen.

In de Wnb geldt dat de provincies overwegend het bevoegd gezag vormen. In dit geval is de provincie Noord-Brabant bevoegd gezag. De provincie heeft een Verordening Natuurbescherming vastgesteld, waarin onder andere de vrijstelling van soorten voor bepaalde activiteiten is geregeld.

Voor handelingen die betrekking hebben op de uitvoering van een ruimtelijke inrichting of -ontwikkeling, is het toegestaan om de soorten genoemd in tabel 1.2 te doden, te vangen en hun vaste voortplantings- en rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen. Vanuit de algemene zorgplicht moet dit wel zoveel mogelijk voorkomen/beperkt worden.

Tabel 1.2. Vrijgestelde soorten provincie Noord-Brabant

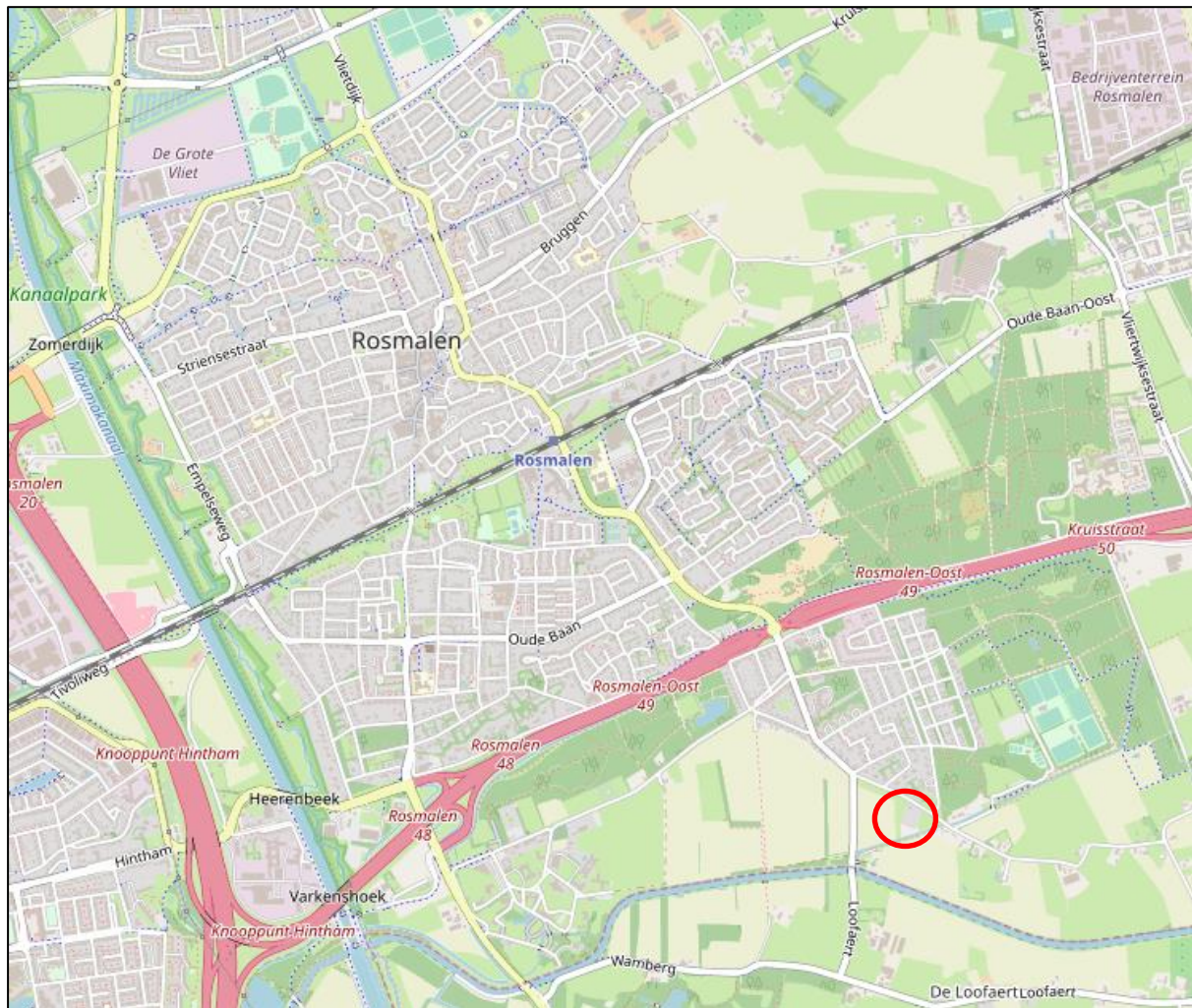
Soort	
Bruine kikker	Dwergspitsmuis
Gewone pad	Egel
Kleine watersalamander	Gewone bosspitsmuis
Meerkikker	Haas
Bastaardkikker	Huisspitsmuis
Aardmuis	Konijn
Bosmuis	Ondergrondse woelmuis
Dwergmuis	Ree
Rosse woelmuis	Vos
Tweekleurige bosspitsmuis	Wild Zwijn
Veldmuis	Woelrat

Een uitgebreidere beschrijving van de natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 1.

2 BESCHRIJVING PLANGEBIED, VOORGENOMEN ONTWIKKELING EN BELANG

2.1 BESCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied (zie ook afbeelding 2.1 en 2.2) betreft een losstaande woning met een losstaande schuur en de omliggende tuin en braakliggend perceel. Het plangebied bevindt zich in het zuidelijke deel van Rosmalen, ten zuiden van de A59. Het plangebied wordt omringd door een agrarisch perceel en aan de overzijden ligt een grasveld met diverse bomen.

Afbeelding 2.1. Ligging plangebied (rood omcirkeld) weergegeven op de topografische kaart (bron: Open Streetmap).

Afbeelding 2.2. Het plangebied rood omkaderd (Bron: Google maps).

2.2 OMVANG EN PLANNING

De gemeente is voornemens om het gehele terrein bouwrijp te maken. Dit houdt in dat zowel de aanwezige gebouwen als het aanwezige groen, verwijderd wordt. Hiervoor in de plaats komen uiteindelijk vier nieuwe woningen inclusief een her-ontwikkelde buitenruimte.

Afbeelding 2.3. Het beoogde nieuwe plan voor de locatie van Maliskampsestraat 53.

De voorgenomen werkzaamheden (sloop en bouwrijp maken) worden uitgevoerd vanaf augustus t/m naar verwachting februari 2021. De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode augustus 2020 t/m februari 2022. Dit om rekening te houden met eventuele vertragingen binnen het project. Mocht de planning onverhoopt wijzigen, dan wordt het ODBN op de hoogte gesteld en wordt overlegd of een aanvulling op de wijze van zorgvuldig handelen noodzakelijk is.

2.3 WETTELIJK BELANG

In het kader van de voorgenomen activiteiten wordt ontheffing van de Wnb aangevraagd op grond van het volgende wettelijke belang:

- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (artikel 3,8, lid 5 sub b 3);
- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (artikel 3.3, lid 4 sub b 1)

Hieronder volgt de onderbouwing voor de keuze van dit belang:

Het aanwezige pand aan de Maliskampsestraat 53 te Rosmalen is verouderd en vervallen. In de huidige staat wordt deze woning op termijn onbewoonbaar. De woning is gebouwd in 1966. Dergelijke woningen (zo ook deze) zijn vaak slecht of nauwelijks geïsoleerd. Slecht geïsoleerde woningen kunnen leiden tot gezondheidsklachten. Door slechte isolatie worden woningen vaak vochtig. Mensen die in een (te) vochtige woning wonen hebben een verhoogd risico op het ontstaan van astma, verergering van astma, luchtwegklachten en luchtweginfecties (RIVM, 2012).

Om de gezond- en veiligheid voor (toekomstige) bewoners te waarborgen dient hier óf groot onderhoud te worden uitgevoerd óf nieuwbouw te realiseren. Bij beide opties worden nesten en verblijfplaatsen van beide soorten ontnomen. Met sloop wordt alles verwijderd. Met groot onderhoud dient o.a. na- isolatie plaats te vinden in de spouw en aan het dak waardoor verblijfplaatsen verloren gaan. Het pand ongemoeid laten is geen optie omdat dit dan op den duur gekraakt wordt terwijl dit pand onbewoonbaar en onveilig is.

Voor dit project is gekozen om vier nieuwbouwwoningen te realiseren. Mede omdat gemeente 's-Hertogenbosch een woningbouwopgave heeft (Nota Wonen 2012 en Woonagenda 2017/2018). Deze 4 woningen voldoen straks weer aan alle veiligheids- en milieunormen. Ook worden de nieuwe woningen natuur-inclusief gebouwd. Dit betekent dat voor zowel de gewone dwergvleermuis en de huismus permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd (zie ook het mitigatieplan in hoofdstuk 6).

3 WERKWIJZE

Ten behoeve van het ecologisch onderzoek is een quickscan soortenbescherming uitgevoerd en een soortgericht onderzoek naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen. In dit hoofdstuk is per onderdeel de werkwijze beschreven.

3.1 QUICKSCAN SOORTENBESCHERMING

Tijdens een quickscan is het plangebied beoordeeld op aanwezigheid van geschikte biotopen van beschermde soorten uit alle soortgroepen. Dit onderzoek is uitgevoerd door Adviesbureau Mertens BV (mei, 2019). Uit het onderzoek is geconcludeerd dat functies voor vleermuizen (zomer-, paar-, en kraamverblijfplaatsen & vliegroutes) en broedvogels met vaste rust en verblijfplaatsen (huismus, gierzwaluw) niet op voorhand konden worden uitgesloten. BTL Advies heeft de geadviseerde aanvullende onderzoeken uitgevoerd (zie §3.2).

3.2 SOORTGERICHT ONDERZOEK

Hieronder wordt per soortgroep de methode van inventarisatie nader beschreven. Bij het uitvoeren van onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en de functionaliteit van het leefgebied is gewerkt volgens de richtlijnen in de voor verschillende soorten opgestelde Kennisdocumenten van BIJ12 en het landelijk vastgestelde vleermuisprotocol (opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur, Zoogdiervereniging en Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Vleermuizen

Vleermuizen vormen een nachtactieve soortgroep. Om deze reden zijn meerdere veldbezoeken uitgevoerd gedurende de schemeringsmomenten en in de nacht. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd door één ecoloog. In tabel 3.1 is een overzicht gegeven van de uitgevoerde veldbezoeken. Per verblijftype zijn tenminste twee veldbezoeken per deelgebied uitgevoerd. Tijdens alle veldbezoeken is ook gelet op eventueel aanwezige vliegroutes binnen of direct rondom het plangebied. Alle uitvoerende ecologen hebben tijdens de uitvoering van alle veldbezoeken gebruik gemaakt bat-detector, verrekijker en zaklamp. Hierbij is gebruik gemaakt van de volgende typen:

Bat-detector: Pettersson D240x

Verrekijker: Vogelbescherming type Stern, 8x42

Zaklamp: Fenix E21

Tabel 3.1. Overzicht veldbezoeken.

Datum	Tijd	Waarnemer	Soortgroep	Weersomstandigheden
27 augustus 2019	22:30-00:30	████████	Paarverblijven vleermuizen	24 °C, wind 1 Bft, halfbewolkt, droog
25 september 2019	19:15-21:15	████████	Paar- en zomerverbljven vleermuizen	17 °C, wind 3 Bft, bewolkt, droog met een korte regenbui
19 mei 2020	03:30-05:40	████████	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	9 °C wind 1 Bft, helder
23 juni 2020	21:50-23:50	████████	Kraam- en zomerverblijfplaatsen	21°C, 2 Bft, helder

Huismus

Voor het onderzoek naar de huismus is gewerkt conform de werkwijze zoals beschreven in het kennisdocument 'huismus' (opgesteld door BIJ12, 2017). Conform dit document zijn twee gerichte veldbezoeken uitgevoerd tussen 1 april en 15 mei. Tussen de twee bezoeken zat minimaal 10 dagen (tabel 3.2). Tijdens alle veldbezoeken is gelet op territorium- en nest-indicerend gedrag. Hierbij kan worden gedacht aan zingende mannetjes, alarmeren, transport van voedsel en/of nestmateriaal en daadwerkelijke nestvondsten. Tijdens de veldbezoeken is gebruik gemaakt van een verrekijker (Vogelbescherming type Stern, 8x42).

Tabel 3.2. *Overzicht veldbezoeken.*

Datum	Tijd	Waarnemer	Soortgroep	Weersomstandigheden
9 april 2019	09:30-10:30 uur	■■■■■■■■■■	Huismus	13 °C, wind 1 Bft, half bewolkt, droog
20 april 2019	08:30-09:30 uur	■■■■■■■■■■	Huismus	15 °C, wind 1 Bft, helder, droog

Gierzwaluw

Ten behoeve van gierzwaluw zijn conform het kennisdocument 'gierzwaluw' drie avondbezoeken nodig in de periode 1 juni – 15 juli. Gelet is op territorium- en nest-indicerende waarnemingen. Specifiek is gelet op in- en uitvliegende dieren bij de gebouwen, nestvondsten (roepende jongen) en in groepjes laagvliegende en luidruchtige dieren. Tijdens alle onderzoeken is een ecooloog ter plaatse geweest met verrekijker (Vogelbescherming type Stern, 8x42). Tabel 3.3 geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel 3.3. *Overzicht veldbezoeken.*

Datum	Tijd	Waarnemer	Soortgroep	Weersomstandigheden
18 juni 2019	21.45-22.30 uur	■■■■■■■■■■	Gierzwaluw	24 °C, wind 1 Bft, onbewo kt, droog
2 juli 2019	21.00-22.25 uur	■■■■■■■■■■	Gierzwaluw	Ca. 17 °C, wind 1 Bft, onbewo kt, droog
11 juli 2019	21.00-22.10 uur	■■■■■■■■■■	Gierzwaluw	Ca. 16 °C, wind 2 Bft, onbewo kt, droog

3.3 WERKWIJZE OPSTELLEN ACTIVITEITENPLAN

Naar aanleiding van de bevindingen van de uitgevoerde onderzoeken is in hoofdstuk 6 beschreven op welke wijze negatieve effecten moeten worden voorkomen (mitigatie) en (zo nodig) moeten worden gecompenseerd. Bij het opstellen van de mitigerende- en compenserende maatregelen is onder andere gebruik gemaakt van de kennisdocumenten 'gewone dwergvleermuis' en 'huismus', uitgebracht door BIJ12 (juli 2017).

4 BESCHRIJVING ONDERZOEKSRÉSULTATEN

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de aanvullende onderzoeken per soortgroep beschreven.

4.1 ONDERZOEK HUISMUS

Tijdens het eerste bezoek aan het plangebied zijn een achttal huismussen waargenomen binnen het plangebied. Het betrof hier vier mannetjes en vier vrouwtjes. Deze verbleven gedurende het onderzoek veelal in de groenstructuur die in het plangebied aanwezig is (afbeelding 4.1). Met regelmaat vlogen de mussen richting het dak van de woning om hier kort te rusten en daarna terug naar de groenstructuur te vliegen. Uit de groenstructuur is veel zang en baltsactiviteit gehoord. Tijdens het 2de veldbezoek werd weer veel huismusactiviteit (veel gezongen en gebaltst) in deze zelfde groenstructuur waargenomen. Ook zijn tenminste 4 huismussen onder het dak uit komen vliegen en zijn er tenminste 4 in het dak gevlogen. Dit gebeurde veelal aan de achterzijde (zie afbeelding 4.1). Eén huismus werd vanaf de voorzijde uitvliegend waargenomen. Het territoriale gedrag en het in- en uitvliegen onder de dakrand wijst op nestplaatsen onder het dak. Tijdens zowel het 1ste als 2de veldbezoek waren 4 mannetjes en 4 vrouwtjes huismussen aanwezig. Deze vormen waarschijnlijk 4 broedpaartjes waardoor er maximaal 4 nestplaatsen aanwezig zijn onder het dak.

Afbeelding 4.1: De groenstructuur binnen het plangebied (blauw omkaderd) en in rood de locatie van het dak waar huismussen in- en uitvliegend zijn waargenomen.

4.2 ONDERZOEK GIERZWALUW

Tijdens de drie bezoeken aan het plangebied zijn enkele tientallen gierzwaluwen hoog overvliegend waargenomen. Echter geen van deze gierzwaluwen vertoonde interactie met het plangebied. Door een 3-tal bezoeken te hebben uitgevoerd conform het kennisdocument kan met voldoende zekerheid worden aangenomen dat er geen verblijfplaatsen van gierzwaluwen aanwezig zijn binnen het plangebied.

4.3 ONDERZOEK VLEERMUIZEN

Verblijfplaatsen

Tijdens beide onderzoeken naar paarverblijfplaatsen is een individueel mannetje waargenomen die binding had met het plangebied. Dit mannetje bleef lange periodes rondom de woning vliegen en liet regelmatig (soms continu) een sociale roep horen. Tijdens het 2de veldbezoek trok een korte bui over het plangebied, waarbij de waargenomen vleermuis meteen niet meer aanwezig was. Na de bui was de vleermuis binnen ± 1 minuut alweer aanwezig rondom de woning.

De exacte locatie van een verblijfplaats is niet vastgesteld. In de directe omgeving (50 meter) zijn echter geen potentieel geschikte verblijfplaatsen aanwezig. Door dit gegeven in combinatie met het waargenomen gedrag, kan met afdoende zekerheid worden geconcludeerd dat een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aanwezig is in de woning.

Tijdens de veldbezoeken zijn op het veld ten Oosten van het plangebied ook meerdere gewone dwergvleermuizen kort foeragerend waargenomen en is twee keer een laatvlieger gehoord. Deze vertoonde allen echter geen binding met de woning binnen het plangebied.

Tijdens het eerste onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn geen vleermuizen de woning in- of uitvliegend waargenomen. Er is enkele keren een gewone dwergvleermuis foeragerend in de omgeving van de woning waargenomen, maar deze vertoonde verder geen binding met het plangebied. Het laatste half uur van het veldbezoek zijn wel ± 5 foeragerende laatvliegers (individueel) waargenomen boven het braakliggende perceel rondom de woning. Deze toonde verder geen binding met de woning.

Ook tijdens het tweede onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen zijn geen vleermuizen de woning in- of uitvliegend waargenomen. 2 gewone dwergvleermuizen zijn wel foeragerend waargenomen in de voortuin van het woonhuis. Deze gebruikte ook de bomen langs de straat om te foerageren.

Vliegroutes

Het plangebied ligt aan een weg met aan beide kanten een laan van grote bomen. Deze zou als vliegroute kunnen dienen. Tijdens de veldbezoeken zijn wel foeragerende vleermuizen rond de bomen gezien, maar de bomenrij werd niet nadrukkelijk gebruikt als vliegroute.

5 TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

In deze paragraaf worden de bevindingen van het onderzoek getoetst aan de vigerende Wet natuurbescherming en wordt ingegaan op de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende beschermde soorten.

5.1 VERBODSBEPALINGEN

De soortenbescherming in de Wet natuurbescherming is opgesplitst in drie verschillende regimes, zie ook paragraaf 1.3. Per beschermingsregime gelden verschillende verbodsartikelen die ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling overtreden kunnen worden. In afbeelding 5.1 is per beschermingsregime een overzicht weergegeven. De vogelsoorten zijn opgenomen in beschermingsregime 'Vogelrichtlijn' en alle soorten vleermuizen in beschermingsregime 'Habitatrichtlijn'. Het voorkomen van soorten in beschermingsregime 'andere soorten' is niet aan de orde.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Afbeelding 5.1. Overzicht verbodsbepalingen per beschermingsregime (bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen, Ministerie van Economische Zaken, 2016)

5.2 EFFECTENBEOORDELING

Soorten van de vogelrichtlijn

De bescherming van broedvogels is gericht op de aan- of afwezigheid van broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Omdat deze soorten het nest eenmalig gebruiken, zijn deze nesten alleen beschermd tijdens het gebruik ervan. Dit geldt voor soorten als kleine mantelmeeuw en kauw.

Verblijfplaatsen van vogels, die hun verblijfplaats het hele jaar door gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest, zijn permanent beschermd. Deze nesten zijn opgedeeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Vaste nesten'. Het vernielen van nesten tijdens het broedseizoen of van nesten met een permanente bescherming leidt tot overtreding van verbodsartikel 3.1, lid 2. Nesten met een permanent beschermde status (jaarrond beschermd) zijn aanwezig ter plaatse van het plangebied. Tijdens het onderzoek zijn namelijk nesten van huismussen onder het dak vastgesteld. Huismussen vallen onder categorie 2. Met het uitvoeren van de geplande werkzaamheden (ook buiten het broedseizoen) wordt dus artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming overtreden.

Doordat de werkzaamheden (het slopen van de woning) buiten het broedseizoen gebeurt, wordt het opzettelijk doden of verwonden van individuen (jongen en/of eieren in het nest) voorkomen. Overtreding van artikel 3.1 lid 1 en 4 is daarom niet aan de orde.

Soorten van de Habitatrichtlijn

De beoogde werkzaamheden leiden tot het aantasten/vernietigen van verblijfplaatsen (paarverblijfplaats) van gewone dwergvleermuis en daarmee tot overtreding van artikel 3.5, lid 4.

Door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden binnen het plangebied is het ook mogelijk dat individuen van gewone dwergvleermuis worden verstoord, verwond of gedood. Met behulp van mitigerende maatregelen wordt dit echter voorkomen en daarom is overtreding van verbodsartikel 3.5, lid 1 en 2 niet aan de orde.

5.3 ALTERNATIEVENAFWEGING

Het project is locatie gebonden. Nieuwbouw kan elders gerealiseerd worden maar het pand is in ernstig verouderde staat waardoor grootschalige renovatie of sloop genoodzaakt is. Door woningbouwopgave (Nota Wonen 2012 en Woonagenda 2017/2018) is besloten het pand te slopen en vier nieuwe woningen te realiseren (incl. permanente verblijfplaatsen voor huismus en vleermuizen).

De planning is derhalve rekening mee gehouden dat de werkzaamheden worden opgestart in de minst kritische periode van de aanwezige (beschermde) soorten.

Met betrekking tot een alternatieve werkwijze in de uitvoeringsfase wordt voldaan aan 'het zorgvuldig handelen', zoals beschreven in hoofdstuk 6 van dit activiteitenplan.

5.4 WETTELIJK BELANG

In het kader van de voorgenomen activiteiten wordt ontheffing van de Wnb aangevraagd op grond van het volgende wettelijke belangen:

- **Huismus** - in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid (artikel 3.3, lid 4 sub b 1)
- **Gewone dwergvleermuis** - in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (artikel 3,8, lid 5 sub b 3);

In paragraaf 2.1 is reeds de onderbouwing van deze belangen beschreven.

5.5 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

Huismus

De huismus komt in bebouwde gebieden algemeen voor. Dit blijkt uit de landelijke verspreidingsgegevens en onze eigen ervaringen tijdens diverse onderzoeken in bebouwd gebied. Desondanks toont de huismuspopulatie de laatste jaren een negatieve trend in Nederland (vogelbescherming, 2019). Door het tijdig aanbieden van

alternatieven en uiteindelijk permanente verblijfplaatsen wordt gewaarborgd dat de draagkracht voor de lokale populatie (zie hoofdstuk 6) tenminste gelijk blijft. Ook wordt het gebied rondom de 4 woningen op natuurlijke wijze, met groenstructuren, afgewisseld met opengebied, enkele greppels en een poel (afbeelding 2.3). Het gehele plangebied vormt ook in de toekomst weer geschikt leefgebied voor de huismus.

Door buiten de kwetsbare periode te werken wordt daarnaast het doden of verwonden van individuen voorkomen. Door deze maatregelen komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis komt zowel landelijk als lokaal algemeen voor. Het gaat in dit geval om verblijfplaatsen van enkele mannelijke individu met een paarverblijfplaats. Ten aanzien van deze type verblijfplaatsen is de gewone dwergvleermuis minder kritisch. Doordat tijdig alternatieven en uiteindelijk permanente verblijfplaatsen worden aangeboden (zie hoofdstuk 6) blijft het aantal beschikbare verblijfplaatsen gelijk en hebben de dieren de mogelijkheid om te wennen aan de aangeboden alternatieven. Ook worden maatregelen genomen om het doden of verwonden van individuen te voorkomen. Mits de voorgenomen werkzaamheden en maatregelen op een zorgvuldige wijze uitgevoerd kan worden, kan de gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis worden gegarandeerd. Voor de gewone dwergvleermuis geldt dat de natuurlijke herinrichting van het gebied rondom de woningen zal zorgen voor een geschikt foerageergebied.

5.6 AANVRAGEN ONTHEFFING

Voor het uitvoeren van de voorgenomen ontwikkeling is het nodig een ontheffing van de Wnb te verkrijgen voor de gewone dwergvleermuis en huismus.

5.7 VERANTWOORDING EFFECTENSTUDIE

Alle ecologische onderzoeken die in het kader van dit project zijn uitgevoerd, zijn uitgevoerd door de ecologen van BTL Advies (allen genoemd in de tabellen onder hoofdstuk 2). De ecologen van BTL Advies hebben ruime ervaring als het gaat om onderzoek en advisering op het gebied van natuurwetgeving. Alle betrokkenen voldoen aan de officiële beschrijving van 'deskundige ecooloog', zoals beschreven op de informatie site van de Rijksoverheid: www.rvo.nl. Het activiteitenplan is opgesteld door BTL Advies. BTL Advies is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

Een deskundige ecooloog voldoet aan één of meerdere van de volgende eisen:

- heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij Nederlandse organisaties als de Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

6 MITIGATIEPLAN

In dit hoofdstuk komt aan bod welke maatregelen benodigd zijn en op welke wijze deze uitgevoerd moeten worden om voldoende zorgvuldig te handelen. Op deze wijze wordt de gunstige staat van instandhouding van de voorkomende beschermde soorten niet aangetast.

6.1 MITIGERENDE MAATREGELEN

Gewone dwergvleermuis

Aanbieden tijdelijke en permanente alternatieven

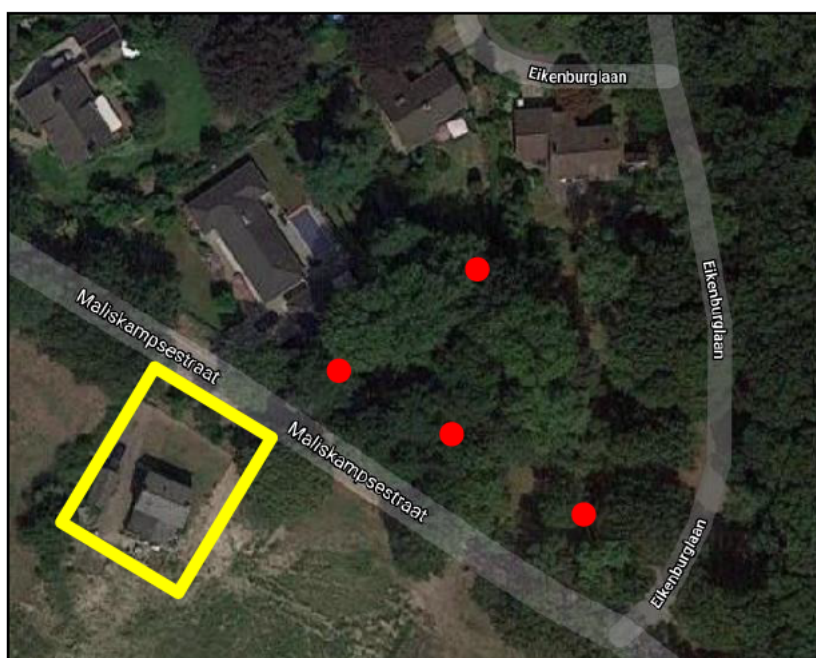
Ter vervanging van de verblijfplaatsen die als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen verloren gaan moeten nieuwe alternatieven worden aangeboden. Randvoorwaarden waar bij het aanbieden van alternatieven voor de gewone dwergvleermuis rekening mee wordt gehouden (conform kennisdocumenten) zijn:

- Als gewenningsperiode wordt een periode van minimaal 3 maanden aangehouden voor de zomerverblijven, 6 maanden voor de paarverblijven, dit in de actieve periode van dieren;
- De alternatieven moeten zich in de directe omgeving van het plangebied bevinden;
- De verblijven worden op minimaal drie meter hoogte geplaatst, beschikken over een vrije aanvliegroute (geen belemmering van boomkronen of andere objecten) en moeten lichtvrij zijn;
- De verblijfplaatsen en in- en uitvliegplekken zijn ontoegankelijk voor predatoren, zoals katten en marters.
- Onderscheid wordt gemaakt in tijdelijke alternatieven (kasten aan een muur) en permanente alternatieven (inbouwkasten).

Omdat het niet mogelijk is om de permanente voorzieningen conform het kennisdocument te plaatsen wordt eerst gebruik gemaakt van tijdelijk voorzieningen. Deze tijdelijke kasten zorgen dat de gewone dwergvleermuis ook gedurende de realisatie van het project een verblijfplaats heeft.

Plaatsing tijdelijke alternatieven

Vier tijdelijke alternatieve verblijfkasten zijn op 24 maart 2020 gehangen aan vier bomen die staan op het grasveld tegenover het plangebied (afbeelding 6.1). Door de korte afstand tot het plangebied en omdat gewone dwergvleermuizen voor met name paarverblijfsplaatsen ook bomen gebruiken, vormen deze locaties een geschikt alternatief. Bijkomend voordeel is dat de 4 kasten allemaal zuidelijk, maar net iets anders georiënteerd geplaatst konden worden. Zo instaat in iedere kast een net iets ander microklimaat en dit verhoogt de acceptatie kans. De kasten zijn van het type Vleermuiskast VK WS 01 van vivarapro.nl.

Afbeelding 6.1. De locatie van de tijdelijke vleermuiskasten (rode stippen) ten opzichte van het plangebied (geel omkaderd)

Afbeelding 6.2: Drie van de vier tijdelijk opgehangen vleermuiskasten (rood omcirkeld) tegenover het plangebied (geel omkaderd).

Plaatsing permanente alternatieven

De permanente voorzieningen worden geïntegreerd in de nieuwbouw. Afhankelijk van het ontwerp van de woningen wordt gekozen voor een van de twee inbouwvoorzieningen van Vivarapro:

- <http://www.vivarapro.nl/IB-VL-04-Inbouwsteen-Vleermuizen>
- <http://www.vivarapro.nl/IB-VL-01-Inbouwsteen-Vleermuizen>

In het totaal worden 4 kasten geïntegreerd in de nieuwbouwwoningen (1 per woning). Deze worden minimaal 3 meter hoog geplaatst. Vleermuizen zijn warmte minnend daarom dienen kasten zoveel mogelijk naar het zuiden georiënteerd te zijn (dus niet in de noordelijke gevels).

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

Mannelijke individuen kunnen soms jaarrond aanwezig blijven op een locatie, zeker in milde winters. Zo ook in de geplande uitvoeringsperiode. Om deze reden is het nodig om de verblijfplaatsen ongeschikt te maken 2-3 nachten voorafgaand aan werkzaamheden. Zo verlaten eventueel achtergebleven dieren de verblijfplaatsen en wordt voorkomen dat eventueel aanwezige dieren worden verwond of gedood door de werkzaamheden. De woning kan ongeschikt worden gemaakt door de dakpannen en het houtwerk voorzichtig te verwijderen. Daarnaast dient de spouwmuur van de bovenkant open te worden gemaakt. Zo ontstaat er tocht in de spouwmuur en kan het naar binnen regenen. De spouwmuren worden zo ongeschikt voor vleermuizen en potentiële verblijfplaatsen onder de dakpannen of achter het houtwerk zijn zo verwijderd.

Huismus

Aanbieden tijdelijke en permanente alternatieven

Ter vervanging van de verblijfplaatsen die als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen verloren gaan moeten nieuwe permanente alternatieven worden aangeboden. Randvoorwaarden waar bij het aanbieden van voorzieningen voor de huismus rekening mee wordt gehouden (conform kennisdocumenten) zijn:

- Als gewenningsperiode worden een periode van 3 maanden aangehouden;
- Tenminste een halve meter tussen iedere verblijfplaats;
- Voor ieder verloren verblijfplaats dient een meervoud terug te worden geplaatst;
- De alternatieven moeten zich in de directe omgeving van het plangebied bevinden (binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter);
- De nieuwe voorzieningen op een hoogte van tenminste 3 meter te hangen;

- Voldoende dekking van opgaand groen in de directe omgeving.

Omdat het niet mogelijk is om de permanente voorzieningen conform het kennisdocument te plaatsen wordt eerst gebruik gemaakt van tijdelijk voorzieningen. Deze tijdelijke kasten zorgen dat de huismussen ook gedurende de realisatie van het project een verblijfplaats hebben in de omgeving, gedurende de werkzaamheden.

Plaatsing tijdelijke alternatieven

De tijdelijke alternatieven dienen te worden geplaatst conform kennisdocument, op zijn vroegst 3 maanden voorafgaand aan de werkzaamheden. Deze huismuskasten worden binnen 200 meter van de te slopen woning geplaatst, vrij van verstoring van de werkzaamheden. Voor het compenseren van de verblijfplaatsen worden een achttal tijdelijke huismuskasten geplaatst. De kasten zijn van Vivarapro (of vergelijkbaar):

- <http://www.vivarapro.nl/NK-MU-04-Nestkast-Huismus>

Plaatsing permanente alternatieven

Voor het realiseren van de permanente voorzieningen wordt eveneens conform het kennisdocument gewerkt. Hiervoor worden 8 inbouwkasten geplaatst (2 per woning). De kasten worden tenminste 50 cm uit elkaar geplaatst en worden minimaal 3 meter hoog geplaatst. Afhankelijk van het ontwerp van de woningen worden ze onder de dakgoot of zo dichtmogelijk onder de dakrand geplaatst. De gevels van de huismuskasten zijn georiënteerd naar het noorden of oosten en zijn niet grote delen van de dag door de zon beschenen.

De kasten zijn van Vivarapro (of vergelijkbaar):

- <http://www.vivarapro.nl/NK-MU-06-Inbouwsteen-Mus>

Rekening houden met meest kwetsbare periode

Huismussen zijn jaarrond aanwezig nabij hun nestplaats en maken ook jaarrond gebruik van gebouwen. Om te voorkomen dat mussen verstoord worden tijdens het broeden, worden de werkzaamheden gestart buiten het broedseizoen (februari t/m augustus). Derhalve wordt voorkomen dat broedgevallen verstoord of gedood worden. Voorafgaand aan de werkzaamheden worden tevens de dakpannen gecontroleerd op aanwezigheid van huismussen. Deze pannen worden zorgvuldig verwijderd zodat huismussen een kans tot vluchten hebben.

6.2 DESKUNDIGE BETROKKENHEID EN VERSLAGLEGGING

Bij het uitvoeren van alle mitigerende maatregelen wordt een ter zake kundige/ecoloog betrokken. Deze voert de ecologische begeleiding uit voorafgaand en tijdens de uitvoering van de voorgenomen ontwikkeling. De deskundige ecoloog voldoet aan de eisen zoals deze worden beschreven op de site van www.rvo.nl.

Na verlening van de ontheffing wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin het volgende is vastgelegd:

- Vereisten/voorwaarden vanuit de verleende ontheffing
- Uit te voeren mitigerende maatregelen (nader geconcretiseerd)
- Taken en verantwoordelijkheden van de betrokken partijen
- Logboek waarin de ecologische begeleiding wordt bijgehouden

BRONNEN

- Adviesbureau Mertens B.V. (2019) Quicksan beschermde planten- en diersoorten Maliskampsestraat 53 te Rosmalen. Rapportnummer 2019.3375 (Concept), mei 2019. In opdracht van: Rho adviseurs voor leefruimte Postbus 150 3000 AD Rotterdam.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0
- RIVM, 2012. Vocht in de woning, <https://www.rivm.nl/binnenmilieu/vocht-schimmels-en-allergenen/vocht-in-woning>
- Nota wonen 2012. 's-Hertogenbosch juni 2012. POD 04-07-08/1.
- Woonagenda 2017/2018, gemeente 's-Hertogenbosch.

BIJLAGE 1 BESCHERMINGSKADER

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn (Richtlijn 79/409/EEG) richt zich op de bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder van de leefgebieden van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten. De gebieden, die zijn aangewezen als speciale beschermingszone maken onderdeel uit van Natura 2000, het Europese initiatief van een duurzaam ecologisch netwerk van natuurgebieden in Europa. De richtlijn stelt nadere regels voor de bescherming, het beheer en de regulering van vogelsoorten.

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn (Richtlijn 92/43/EEG) richt zich op de instandhouding van natuurlijke habitats, habitats van soorten en de bescherming van plant- en diersoorten, met uitzondering van vogels. In bijlage I van de Habitatrichtlijn worden speciale beschermingszones aangewezen voor kwetsbare, bedreigde of zeldzame habitattypen. Bijlage II van de Habitatrichtlijn vermeldt de kwetsbare, bedreigde of zeldzame dier- en plantensoorten die beschermd moeten worden door speciale beschermingszones aan te wijzen.

Wet natuurbescherming

De beschermingsaspecten uit de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn nationaal geïmplementeerd in de Wet natuurbescherming (hierna WNB genoemd). De wet maakt op het gebied van soortenbescherming onderscheid in 3 beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn
- Beschermingsregime andere soorten

Onderstaand zijn de meest relevante verbodsbepalingen per regime opgenomen:

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Artikel 3.1 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Artikel 3.5 van de WNB zegt het volgende:

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime andere soorten

Artikel 3.10 van de WNB zegt het volgende:

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of

- c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Ontheffing

Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van één of meer van de bovengenoemde verboden. Dit kan echter uitsluitend indien aan strikte voorwaarden wordt voldaan. Onderstaand zijn deze per beschermingsregime opgenomen.

Soorten Vogelrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.

Soorten Habitatrichtlijn

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
 - 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
 - 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Andere soorten

Voor deze soorten geldt hetzelfde als voor de soorten van de Habitatrichtlijn (zoals boven omschreven). Daarnaast geldt in aanvulling op onderdeel b dat de vrijstelling of ontheffing ook verband kan houden met handelingen:

- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

- b. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen;
- c. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- d. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- e. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- f. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- g. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of
- h. in het algemeen belang.

Rode Lijst soorten

Voor de soortengroepen planten, vogels, amfibieën en reptielen, zoogdieren, zoetwatervissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen, korstmossen en paddenstoelen zijn lijsten vastgesteld met daarop vermeld de met uitsterven bedreigde en kwetsbare soorten, de zogenaamde Rode Lijsten. Deze zijn per soortgroep gepubliceerd in de Staatscourant.

Echter, op dit moment heeft plaatsing op de Rode Lijst geen juridische beschermde status. Voor Rode Lijstsoorten geldt zodoende geen ontheffingsplicht, tenzij de soort ook onder één van de beschermingsregimes van de Wet natuurbescherming valt. In de uit te voeren werkzaamheden wordt met de algemeen geldende zorgplicht voor planten- en dieren -voor zover dat mag worden verwacht- rekening gehouden. Op iedere burger rust de zorgplicht om binnen vermogen deze soorten te beschermen en te behouden.